

SUNDHEDSMÆSSIGT SET

»Vi skulle ikke have rykket kælvningerne«

Af dyrlæge Karina Berg, ejer af Vester Aarupgaard Angus

Jeg har nu arbejdet som kvægdyrlæge i fem år og afslutter i 2020 et to-årigt efteruddannelsesforløb indenfor kvægets reproduktion. Derudover har jeg giftet mig ind i en familie af 'Angus-tosser'. Min svigerfar er tidligere angus avler, og min mands onkel er stadig en meget aktiv angus-entusiast, så ge-

Brunst: Vi bruger lang tid på brunstobservation, men samværet med dyrene er jo en af grundene til, at vi har dem. Vi tager en kop kaffe med ud og bruger tiden på at nusse kvæget.

malen er vokset op blandt de 'sorte bæster'.

Angus besætning

I 2018 købte vi en gruppe drægtige Angus køer og har

sidenhen tilkøbt nogle få kvier. Det har altid været planen, at vi ville have en kødkvægsbesætning, og da en god angus besætning kom til salg, slog vi til. Jeg inseminerer de

fleste af vores dyr selv, men må til tider kontakte de lokale inseminører. Deres erfaring er enorm, og de har virkelig været en stor hjælp i starten af min karriere som ejer-inseminør.

Angus er kendt for problemfrie kælvninger, og alle køer fik som ventet kalv uden døds i februar uden vanskeligheder. På vores meget uvej-somme arealer var det mildt sagt en rigtig kold fornøjel-

Varmestress påvirker reproduktionen

Undgå at løbe dine dyr i sommermånederne.

Af dyrlæge Karina Berg

En overset årsag til problemer med reproduktionen herhjemme er varmemstress – også hos kødkvæg. Derfor er mit råd, at du bør undgå at løbe dine dyr i sommermånederne.

Det danske sommervejr har de seneste år været både mere varmt og mere fugtigt end tidligere. Vi havde i 2018 varmere rekord, og i 2019 lå sommeren i top-10 over de varmeste somre herhjemme. Varmestress hos køer afhænger både af temperatur og luftfugtighed, og derfor kan køerne opleve

varmemstress allerede ved 22 grader, hvis luftfugtigheden er høj.

Mindre tydelig brunst

Særligt reproduktionssystemet påvirkes af varmen, og mangelfuld reproduktion er et af de første tegn på varmemstress. Varmestress øger risikoen for, at brunstadfærden bliver mindre tydelig samt, at længden af brunsten forkortes.

Særligt reproduktionshormonerne er meget følsomme overfor temperaturstigninger. Når der sker en ændring i hormonudskillelsen, kan det

betyde, at kvaliteten af de æg, der løsnes, er så dårlig, at befrugtningen mislykkes, eller der slet ikke løsnes nogle æg, samt betyde en øget forekomst af cyster. Derudover vil andelen af tidlige aborter stige under perioder med høje temperaturer, som følge af

den ændrede hormonudskillelse.

Giv skygge

Du kan mindske risikoen for/graden af varmemstress ved at sørge for godt med skygge til dine udegående dyr. Det kan være et mindre skovområ-

Karina Berg scanner dyrene for drægtighed.

Dyrlæger & Ko består af 28 kvægpraksis og knap 125 professionelle kvægdyrlæger fordelt over hele landet. Vi har vores daglige gang i knap 1.600 besætninger med sundhedsrådgivningsaftale og tilser således over 50% af den samlede malkekvægsbestand i Danmark.

Læs mere på
www.dyrlaegerogko.dk
eller på
www.facebook.com/dyrlaegerogko

se at tilse dyrene med lomme-lygte efter, at vi kom hjem fra job. Vi blev derfor enige om at rykke kælvningerne til et par måneder senere på året. Det betød, at vi ønskede kør-

ne insemineret fra sidst i juni til sidst i august – den strategi kommer vi ikke til at forsøge os med igen.

Varmestress førte til manglende brunsttegn

Vi røg ind i den varme periode og havde svært ved at se brunst på de fleste af køerne og endte med at blive en smule utålmodige for at nå at få dyrene løbet tidsnok. Meget imod mine principper valgte jeg derfor at lave en brunst-synkronisering af alle køerne. Jeg havde aldrig troet, at jeg systematisk skulle anvende hormoner på mine egne dyr, men man har åbenbart et standpunkt, til man får sin egen besætning og skal kigge til kælvkøer i de mørke, kolde februar-aftener.

Det blev en kæmpe fiasko for repro-norden at synkronisere køerne, da kun en sjettedel af køerne blev drægtige efter, at alle var blevet synkroniseret og insemineret af inseminøren.

Daglig brunstobservation

Derfor vendte vi tilbage til udgangspunktet og valgte en anden form for systematik: Observation, notation og

Samværet med dyrene er jo en af grundene til, at Karina Berg har kødkvæg.

største avlsmæssige potentiale med mere.

brunstmarkører på alle dyr. Efter vores fejlslåede forsøg på 'nemt' at få kælvninger i foråret, bruger vi nu i stedet lang tid på brunstobservation hver dag, og alt hvad vi ser, bliver noteret i en tre-ugers kalender. Vi inseminerer ikke på en punkteret brunstmarkør, men er ekstra opmærksom på dette dyr tre uger efter, og punkterer markøren igen uden, vi har set en brunst, bliver køn/kvien insemineret.

Vi har efterfølgende konstateret, at vores køer tydeligt viser brunst uden brug af brunstmarkører og får holdbare drægtigheder, så længe vi ikke løber dem i sommerperioden.

Det kan virke som et stort tidsforbrug at skulle observere op til flere timer pr. dag, men samværet med dyrene er jo en af grundene til, at vi har dem, så vi sørger for at nyde det, tager en kop kaffe med ud i marken, bruger tiden på at nusse lidt med kvæget samt observere andre ting som huld, klo-ve og hvilke dyr, som har det

Scannere

Hos Dyrlægerne Himmerland Kvæg har vi investeret i ultralydsscannere, og det har jeg selvfølgelig benyttet mig af i stor stil i vores besætning. Jeg bruger scanneren til at undersøge alle dyrene løbende, og dermed kan jeg ret præcist afgøre, hvor dyrene er i deres brunstcyklus. Derudover bruger jeg scanneren til at fastslå drægtigheden og afgøre, om drægtigheden vil holde.

I denne sæson vil jeg nok forsøge mig med at scanne køerne flere gange i drægtigheden for blandt andet at se kønnet på kalven. Herudover vil jeg scanne efter tvillinger, så vi bedre kan tage de nødvendige forholdsregler tæt ved kælvningen.

de, et læskur med åbne sider, hvor der er god luftgennemstrømning, eller adgang til stald. Det er vigtigt med adgang til rigeligt med rent og køligt vand og plads til flere dyr ad gangen. Det kan være nødvendigt at opstille yderligere et vandkar i de varmeste perioder.

Prøv så vidt det er muligt at undgå flytning af dyr på de varmeste sommerdage, men kan det ikke undgås så flyt dem så tidligt på dagen, det er muligt, så det ikke bliver lige i middagssolen. Når det er meget varmt, stiger behovet for mineraler tilsvarende.